

«Una escriptura forta, delicada i exquisida. [...] Tota la novel·la tracta sobre la subtil quinta essència de la fidelitat mateixa, la seva inevitabilitat i impalpabilitat elusiva. [...] La fidelitat implica un valor acomplert no sols en el sexe, sinó transcendent-lo. És el sentit de la vida. [...] Sent infidel a qui estimes —no sols en el sexe, sinó també en les altres dimensions i relacions—, ets infidel a la teva identitat i singularitat, a allò que ets i a allò en què creus, simplement infidel a tu mateix.»
— Claudio Magris, *Corriere de la Sera*

«Hi ha novel·les que és com si vinguessin del futur. [...] Se sol dir que aquestes novel·les són “fites del seu temps”. *Fidelitat* n'és una.»
—Sandro Veronesi

«Amb una escriptura generosa i embolcalladora, Marco Missiroli obre les cambres i els carrers, els pensaments i els desitjos ocults, fent que els diàlegs i els silencis reverberin amb la naturalitat i l'espontaneïtat dels grans narradors.» — *Il Foglio*

«Personatges memorables i familiars d'una humanitat corprendora s'entrellacen a *Fidelitat*, una novel·la en què voldries posar barricades a les seves pàgines per quedar-t'hi i no marxar-ne mai.»
— *La Stampa*

«Una novel·la sobre la fidelitat als altres però sobretot a un mateix.» — *Sette*

«Es titula *Fidelitat*, tot i que en realitat parla de sentiments que vacil·len, de desitjos que queden suspesos. De traïcions.»
— Isabella Fava, *Donna Moderna*

Fidelitat

**Narratives
115**

Títol original: *Fedeltà*

© 2018 Marco Missiroli

Publicat originalment per Giulio Einaudi editore,
Torí, Itàlia, 2018

Es publica per acord especial amb MalaTesta Lit. Ag.
i el seu agent acreditat The Ella Sher Literary Agency

© 2019 Alba Dedeu, per la traducció

© Zissou / Gallery Stock, per la imatge de portada

© 9 Grup Editorial, per l'edició

Angle Editorial

c. Mallorca, 314, 1r 2a B / 08037 Barcelona

T. 93 363 08 23

www.angleeditorial.com

angle@angleeditorial.com

Disseny de col·lecció: J. Mauricio Restrepo

Primera edició: gener de 2020

ISBN: 978-84-17214-91-3

DL B 25559-2019

Imprès a Romanyà Valls SA

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre,
ni la incorporació a un sistema informàtic, ni la transmissió en cap forma ni per cap mitjà,
sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació o altres mètodes,
sense el permís previ i per escrit dels titulars del copyright.

Fidelitat

Marco Missiroli

Traducció d'Alba Dedeu

 Angle Editorial

A la Maddalena, una altra vegada

A la Silvia Missiroli

És així que sabem que som vius: errant.

PHILIP ROTH, *Pastoral americana*

—La teva dona m'ha seguit.

—La meva dona.

—Fins aquí. —La Sofia el va mirar fixament.— Professor?
Ell mirava la porta de l'aula.

—Em sembla que és al pati.

En Carlo Pentecoste va anar cap a la finestra i va reconèixer la Margherita per l'abric de color grana que portava des del segon dia de primavera. S'havia assegut al mur baix i llegia un llibre, altra vegada el de Némirovsky, tenia una cama encreuada sobre l'altra i amb la mà lliure agafava la motxilla. Era finals de març i una boira inesperada travessava Milà.

En Carlo es va girar cap als alumnes. La Sofia s'estava instal·lant a la segona fila i havia tret la llibreta i les ametlles. Semblava més jove dels vint-i-dos anys que tenia, per la cara menuda i els moviments suaus que esmorteïen aquells malucs tan inesperats. El va mirar, amb la mateixa angoixa que quan el rector els havia convocat després que una estudiant de primer curs els sorprengués al lavabo de la planta baixa: ell a sobre d'ella, acariciant-li el coll amb les mans, o alguna cosa semblant, perquè l'estudiant havia explicat una versió, i una altra, i moltíssimes, i totes havien contribuït a fer créixer el

rumor que deia que el professor Pentecoste i una alumna seva havien tingut un contacte estret de caràcter ambigu.

No va començar la classe, es va posar la jaqueta i va sortir de l'aula, va baixar per les escales, va alentir el pas al vestíbul i es va girar cap al lavabo. Havia tornat allà per aclarir les coses amb un col·lega, hi havia tornat amb el rector. I per a tots dos havia portat a terme la reconstrucció del que ell anomenava el malentès: com havia entrat al lavabo d'homes, havia pixat, havia sortit a l'espai comú, s'havia rentat les mans i la cara i se les havia eixugades, havia sentit un cop sord al lavabo de les dones, havia vist que la porta estava ajustada i havia trobat la seva alumna, la Sofia Casadei, gairebé desmaiada (què volia dir allò de «gairebé»?). S'havia ajupit sobre ella i l'havia cridada pel nom unes quantes vegades, ajudant-la a seure i a incorporar-se —havia ensenyat al rector com ho havia fet—, recolzant-la contra la cantonada uns moments. Només havien estat uns quants minuts, a continuació la noia s'havia recuperat i ell l'havia acompanyada a mullar-se la cara. L'estudiant de primer curs no l'havia vista en absolut.

Abans d'anar a trobar la seva dona es va aturar i va mirar el mòbil: la Margherita no l'havia avisat que vindria. Va continuar cap al pati, ella encara llegia asseguda al mur baix.

—El teu abric és inconfusible. —Li va indicar la finestra de l'aula.

—Estic descansant el tendó. Ara anava a pujar. —Va tancar el llibre i es va posar dreta. — Te'ls has deixat —va afegir, donant-li un flascó.

—Has vingut per uns antihistamínics.

—Ja en vaig tenir prou de veure't patir la setmana passada.

—No m'agrada que forcis la cama.

—He vingut amb metro —va dir ella, redreçant-li la solapa

de la jaqueta—. Jo, de tu, avui faria la classe a fora. La boira té el seu encís.

—Es distreuen —va fer ell, i li va posar una mà a la part baixa de l'esquena com quan s'havien conegut, en un sopar a casa de la seva germana. El solc lumbar li havia fet intuir un cos musculat—. Vols pujar? He de començar.

A la Margherita li encantaven les seves mans, que no eren mans de professor. Va deixar que l'ajudés a posar-se la motxilla i després el va acompanyar fins a la porta.

—En realitat, has vingut fins aquí per...?

—He vingut perquè sí. —Li va ensenyar el rellotge i el va animar a afanyar-se; ell li va fer un somriure i va marxar.

Tan bon punt el va veure desaparèixer escales amunt, la Margherita es va recolzar contra la porta de vidre i va abaixar el cap. Per què no havia tingut el valor d'acompanyar-lo a l'aula? Per què no havia tingut els pebrots, com deia la seva mare, de travessar aquella entrada i d'anar cap a *aquell* lavabo? I per què tremolava, ara? Es va allunyar d'allà a pas lent, tenia ganes de parar-se però es va obligar a arribar al carrer, va sortir del recinte i es va cordar l'abric. Es va aturar i va tancar els ulls, buscant dins seu un agafall per contenir el malestar: va pensar en els cinquanta minuts que vindrien al cap de poc i que la feien sentir diferent. Diferent, cortejada. Els anotava a l'agenda amb la paraula «Fisioteràpia», que també volia dir aventura. Sentia això, i va preservar aquella sensació com un antídoto contra la inseguretats mentre deixava enrere la universitat i es dirigia cap a la parada de taxis. La cama li feia mal des que s'havia despertat. Era un turment que partia del pubis i li baixava al genoll, havia aparegut després de córrer una estona al gimnàs feia tres mesos. Des de llavors pensava en detalls que l'entristien: els talons que havien quedat reem-

plaçats per les vambes, haver de renunciar a les avaluacions d'immobles sense ascensor i no ser capaç de córrer rere una criatura.

Va treure el telèfon i va veure un missatge de la propietària de corso Concordia: «He signat, estimada Margherita. Ara us toca a vosaltres», i un del seu col·lega dient que l'agència havia rebut les claus per començar la venda. Tenia una trucada de la seva mare. La va descartar i es va quedar amb el mòbil a la mà, va aconseguir no tocar el Facebook. Cada vegada que obria el perfil de la Sofia Casadei li venien idees estranyes, la cafeteria on treballava, el bar on anava a esmorzar cada matí, el barri on vivia, la possibilitat d'acostar-se a aquells llocs. Va arribar a la filera de taxis, va donar l'adreça de Fisiolab, via Cappuccini, 6, es va relaxar acomodant-se al seient i tancant els ulls. El taxista va proposar un trajecte més llarg, a la circumval·lació interior hi feien obres, ella va dir que d'acord i no va pensar en res més. De tant en tant donava un cop d'ull per la finestra, Milà i el vaivé per les voreres i els porters davant els edificis. Després es va recordar de la seva mare, li va trucar i li van respondre després del primer truc.

—Mare.

—Anava a trucar al lampista.

—Què ha passat?

—Aquell... —Va agafar aire.— Aquell collons d'escalfador.

—Caram.

—Sempre m'ha agradat dir-ho, però el teu pare deia que una dona ha de parlar bé. —Es va quedar en silenci.— De totes maneres, et trucava per preguntar-te pel pis de corso Concordia.

—Ara m'acaben d'escriure.

—Què et sembla?

—No té ascensor, però és interessant. Hi faré anar en Carlo a veure'l abans d'ensenyar-lo a l'agència.

—I la cama?

—Si tens una sospita tu què fas?

—Et fa mal, ja ho sabia.

—Què fas?

—Quina mena de sospita?

—Una sospita.

—Una sospita és una prova.

—Això no és *Un giorno in pretura*,¹ mare.

—És la vida, reina meva. —Vaci·lant, va afegir—: Em vols dir a què et refereixes?

—Acabo d'arribar, t'he de deixar.

—Filla meva —va dir, i es va escurar la gorja—, demà, a la cita, podràs aclarir totes les sospites.

—Oh, Déu meu.

La mare va fer un esbufec.

—Fa mesos que hi vols anar, i jo em vaig trencar les banyes per aconseguir-t'ho: a dos quarts d'onze, a via Vigevano, 18, timbre F.

—Recorda'm per què em vaig deixar convèncer d'anar-hi.

—Perquè hi anava en Dino Buzzati. Escriu-t'ho al dors de la mà.

—I tu escriu-t'hi la festa d'aniversari de la meva sogra.

—No hi aniré.

—Oh, i tant que hi aniràs.

1. Programa de gran popularitat que s'emet des de 1988 a Rai 3, amb un format similar al documental. Segueix i explica casos reals de crims comesos a Itàlia. Alterna gravacions dels judicis i els comentaris de la presentadora Roberta Petreluzzi, que n'explica els aspectes jurídics o processals més complexos. (*Si no es diu altra cosa, les notes són de la traductora.*)

—Oh, i tant que no. De totes maneres, tu passa a veure la teva mare abans o després, però només si en tens ganes.

La seva mare havia enterrat el marit i no havia aclucat l'ull durant tres dies, asseguda a la butaca on ell llegia el diari els diumenges al matí. Al final havia dit I ara per a qui cuinaré, i durant un quant temps no havia volgut parlar més d'aquell home que les havia avesades als costums fixos, als mercats de bagatel·les, a en Tex Willer, a la moderació. Havia estat un home de silencis, per no sentir-ne l'adeu, ella i la seva mare s'havien hagut d'inventar enrenous. Discutir, trucar-se, capte'nir-se amb vivacitat.

Va pagar el taxi i va baixar davant de FisioLab. Estava acolorada, però sabia que era de la impaciència. Va obrir la motxilla i va comprovar que duia el banyador, el gel de bany, la tovallola, la pinta. Es va presentar a la recepció i va fer cap al vestidor, es va posar el banyador sota els pantalons curts —se l'havia comprat expressament quan havia entès la mena de teràpia que hauria hagut de fer—, es va recollir els cabells, es va endur el telèfon amb els auriculars i va sortir, preguntant-se si l'esteticista havia fet la seva feina amb cura. Va agafar l'ampolla d'aigua que el centre regalava als clients i va entrar al gimnàs de rehabilitació. L'Andrea era puntual, i també ho va ser aquell dia. Li va estrènyer la mà i li va preguntar com anava el dolor, ella sempre contestava que «Anava i venia» i s'abandonava al so sec amb què es tancava la porta de la saleta, acostumant-se a compartir aquell racó amb un seriós xicot de vint-i-sis anys que intentava reduir-li una inflamació gairebé crònica. Li va dir que s'ajagués, ella es va passar un dit per la goma dels pantalons i el va mirar, ell va assentir i ella se'ls va treure. El jove va agafar l'aparell mèdic i l'hi va recolzar contra la cara interna de la cuixa, va pujar cap a

l'engonal, va insistir sobre el pubis amb una pressió adequada. Quan això passava, la Margherita es concentrava en una làmina de la paret de la sala, obligant-se a respirar a poc a poc. Aquell escalfament —com l'anomenava ell— durava els deu minuts que ella dedicava a superar la incomoditat. Després es confiava. La convencia la fermesa de l'Andrea, l'habilitat dels dits, els ulls baixos. Ella també mirava cap a una altra banda, excepte quan —com ara— ell deixava l'aparell i es disposava a enretirar-li una mica més el banyador: era l'instant en què la Margherita volia veure-li un indicatiu d'excitació més enllà de la deontologia. Intentava percebre-li la indecisió als dits que li feien pressió sobre el pubis i li buscaven el tendó. Ell premia amb el polze, el dit del mig i de vegades l'índex, enfonsant-los com si excavés. Durant la primera trobada li havia explicat el que passaria al llarg de la fisioteràpia: l'acció desinflamatòria de les màquines, l'efecte reductor de les mans, els exercicis que ella hauria de fer al gimnàs. Necessitarien vint-i-cinc sessions, més les revisions i les ecografies, per una suma de dos mil vuit-cents vint euros. Amb prou feines s'ho podia permetre, havia provat de tractar-se per la sanitat pública, però li havia fet l'efecte que es perdia en les esperes extenuants, i que empitjorava per culpa d'aquella decisió que el seu pare havia anomenat «fàcil». El que era fàcil era pagar tres mil euros per un cuidador fisioterapeuta, el que era fàcil era deixar-se regalar un Interrail, d'adolescent, malgrat no ser dels primers de la classe, el que era fàcil era acostumar-se de ser una agent immobiliària tenint un cervell d'arquitecte. El que era fàcil, probablement, era confondre una manipulació terapèutica amb la luxúria.

I ara que es deixava tocar pel seu fisioterapeuta amb la intensitat justa en una zona límit, esperant el moment d'indi-

car-li en quin punt exacte sentia el dolor, la Margherita va tornar a aquell lloc: el seu marit, la porta del lavabo, l'edifici 5 de la universitat, la planta baixa, el lavabo de dones. Era aquell, el *punt exacte* que li feia mal des de feia dos mesos. Va defugir el pensament, com s'havia avesat a fer les darreres setmanes, capgirant tots els fronts. Era una filla atenta i accessible? Hauria pogut ser-ho moltíssim menys. Era una agent immobiliària que no s'aprofitava del temps que tenia entre les avaluacions dels immobles? Hauria pogut aprofitar-se'n. Era una pacient que no s'hauria deixat seduir mai per tres dits hàbils? Hauria pogut fer-ho. Cada vegada que el pensament d'aquell lavabo treia el cap, ella *hauria pogut* alterar la seva pròpia natura, i això la distreia de la sospita.

L'Andrea li va preguntar si el dolor es quedava just en el lloc on li feia el massatge. Només hauria hagut de dir «Més cap a la dreta» per fer realitat la seva fantasia. L'Andrea s'hauria desplaçat més cap a la dreta i l'efecte hauria estat aquell: el plaer, Déu del cel.

Però va dir:

—Més cap a l'esquerra.

Ell es va moure.

—Et fa més mal, a la nit?

—Depèn del dia.

—Els exercicis els fas?

—Depèn del dia. —Es va recol·locar sobre la llitera.— En principi soc una dona obedient.

—Ho diuen totes.

—Totes?

—I després es fan enrere.

—Què vols dir?

—No s'enfronten seriosament al problema. —Va fer una

pressió molt lleugera.— En aquesta zona s'ha engruixit, ho notes?

Ella es va quedar callada. Era *totes* les dones que acudien a aquell lloc: el conjunt comprat per a l'ocasió, les perles als lòbuls i el pis al centre, un marit de conducta discutible, un caràcter dòcil.

—Es nota que t'agrada la teva feina, Andrea.

Ell va disminuir la intensitat de la pressió.

—Vull dir que ho fas molt bé. T'ho diuen, que ho fas molt bé?

—M'ho han dit. —Es va apartar d'ella i va rodejar la llitera, li va fregar la part baixa de la cama amb els dits i va començar a pujar lentament.

La Margherita va sentir que se li acostava sense presses a l'engonal, prement-li el tendó centímetre rere centímetre. Es va permetre imaginar-se com devia ser al llit. Brutal, potser, probablement inexpert. Durant un instant va pensar en els dos immobles buits on l'hauria pogut portar: el de via Sabotino, 3, el pis que no aconseguien llogar per les despeses comunitàries excessives, i el de via Bazzini, 18, el pis de dues habitacions amb el petit jacuzzi.

—Més cap a la dreta —va murmurar tot d'una, i es va quedar parada amb si mateixa.

Ell va alentir el moviment.

—Més cap a la dreta?

—Una mica més.

Ell sabia que més cap a la dreta no podia ser. Ja tenia el tendó entre les polpes, en el punt exacte on era dolorós, i el podia pessigar perfectament. Més cap a la dreta era arriscat, a menys que es tractés d'un desplaçament mínim: abaixar el dit petit per notar l'escalfor, la humitat i la consistència

diferent, i després tornar-lo a aixecar sense haver deixat de fer el massatge en cap moment. No ho havia fet mai, però els seus col·legues li havien ensenyat com posar-ho en pràctica conservant l'aire de professionalitat. Cada vegada que arribava un cas de tendinitis d'adductors i la pacient era *interessant*, feien mans i mànigues perquè els l'assignessin. La Margherita li havia tocat a ell per la seva invisibilitat aparent. Una dona bufona, tirant a insípida. Havia resultat ser un cos ple de sorpreses, i no pas per l'harmonia de la musculatura, per les cames sinuoses i fortes i els malucs ben fets, era una revelació per la manera com preparava el tendó i les articulacions i es preparava tota ella per a aquells cinquanta minuts de tensió curativa. Li encantaven els silencis d'aquella dona, que li permetien treballar concentrat, feia l'efecte que la Margherita no tenia pensaments fins que, tot d'una, en tenia. Per això no la mirava mai, com si l'esperuguís la idea de sorprendre-la en aquells centellejos mentals. El que feia era ensumar-la: emanava una aroma que no havia sentit mai —de llet, gairebé— que persistia en ell fins que es dutxava.

Es va mirar el rellotge, encara tenia cinc minuts. La va ajudar a flexionar la cama i li va preguntar on s'intensificava el dolor mentre plegava el membre, va veure que havia de desfer una petita contractura a la zona isquiocrural. Es va posar el turmell sobre l'espatlla i va continuar fent el massatge a la part posterior de la cuixa, pessigant la fàscia muscular, quan va notar el nus hi va enfonsar els dits. Va sentir que ella es queixava com en les primeres sessions, era un gemec, no pas un crit. Tingues paciència, li va dir, i va fer pressió una segona vegada per tornar a sentir aquell gemec que feia pensar en una altra cosa. Així doncs, era com els seus col·legues? Va

fer un massatge lleuger i ràpid fins que li va quedar el braç adolorit. Li va deixar la cama sobre la llitera.

—Ara fes una estona d'el·líptica, i després l'Alice et supervisarà els exercicis.

—L'Alice?

—Avui surto més d'hora. Però demà has de tornar. Això s'ha inflammat d'una manera que no m'agrada.

—Demà mateix?

—Si pots, sí.

Ella s'ho va rumiar.

—A les nou puc venir. —Es va incorporar i va deixar les cames penjant.— On vas aquesta tarda?

Ell va començar a obrir la porta de la saleta.

—És cosa teva, perdona. —Es va posar els pantalons curts.— És que una tarda lliure sempre és una novetat, a Milà.

—No serà pas tan lliure.

—De debò? —La Margherita va fer una ganyota de vergonya.— Ho sento, és més fort que jo. —Li va passar pel costat i es va instal·lar a l'el·líptica de la sala de màquines.

L'Andrea la va mirar encara uns moments, i tot seguit es va dirigir al vestidor. Es va canviar de pressa, en sortir de Fisio-Lab ja no pensava en ella ni en cap pacient. En altre temps s'enduïa els cossos a casa: pensava en com els podia reparar, en quant de temps, com podia treure el màxim profit de les sessions. Més endavant havia après a oblidar-se'n, caminant per la Milà dels carrers senyorials que rodejaven via Cappuccini, la gentada inesperada de corso Buenos Aires, el tràfic intens de la circumval·lació, Milà la complicada. *Complicat* era l'adjectiu que les seves mestres i tots els altres li havien atribuït des de la infantesa. Complicat: parla poc. Complicat:

no escolta. Complicat: ha pegat a un company. Complicat: ha deixat abandonat el seu gos de la nit al dia. Complicat: no ha tingut mai xicoteta, i després n'ha tingut massa de les que no convenen. Complicat: l'Andrea Manfredi. I, quan la mare havia dit que el seu fill era complicat com Milà —difícil només a primera vista—, ell havia sabut què volia dir que l'entenguessin.

Ara tenia necessitat d'això, de «sentir-se part d'alguna cosa», mentre passava per davant de Villa Invernizzi i els flamencs inversemblants de la font, per sota dels edificis ostentosos estil *liberty* ennegrits pel trànsit, mentre feia el camí de tornada pels carrers que anaven a parar a Porta Venezia, amb els marietes i els africans i els burgesos els uns al costat dels altres, seguint els rails de viale Piave coberts d'herba fresca. Va caminar al llarg de la via durant un quilòmetre —tenia aquella manera de passejar amb les mans a les butxaques i les espatlles encorbades que era quasi elegant—, va arribar a piazza Tricolore i va agafar el 9 fins a Porta Romana, que abans de posar-se de moda era el barri obrer de Milà. Havia crescut allà, els seus pares tenien el quiosc de davant de l'església de Sant'Andrea des de feia vint-i-tres anys. Amb el quiosc s'havia pagat els estudis de fisioteràpia, treballant-hi des de l'alba durant sis estius seguits i dos hiverns sencers. Era meticulós amb els comptes dels diaris venuts i posava en pràctica una filosofia personal d'exposició: entre les revistes hi col·locava un intrús, fossin els còmics de Marvel, els volums il·lustrats d'animals o els àlbums Panini. El pare li ho permetia, i després feia endreça. El seu pare sempre feia endreça, aquell dia també estava ajupit sobre una caixa i hi apilava amb precisió els còmics Urania de segona mà, que venia per dos euros.

—Jo no vinc —va dir quan va veure venir l'Andrea.

—És tossut. —La mare va sortir del quiosc i li va fer un gest. L'Andrea va agafar el pare per un braç i el va ajudar a aixecar-se, tenia els ulls humits, el va sostenir d'aquella manera mentre la mare li donava la carpeta amb els informes mèdics.

—Ja em direu el què.

Van travessar el carrer i van passar per davant de l'església, anaven molt junts, com si tinguessin fred, al cap d'una mica el vell va tornar a dir Jo no vinc.

—Han calgut dos mesos perquè ens donessin hora.

—Sembles ta mare.

—És una revisió i prou.

—No insisteixis.

—Fes el que vulguis.

Havia fet el que havia volgut des que els nois del bar Rock l'havien trobat estès a terra davant el quiosc, agafant-se el braç esquerre i queixant-se de dolor al pit, havia sortit de l'hospital amb tres bypassos i la proclamació que el Vaticà —no pas el Papa, sinó els cardenals— i l'Inter —no pas en Moratti, sinó els jugadors— li havien trencat el cor. Després havia dit: el quiosc. I els metges li havien donat la raó: dormir quatre hores cada nit durant tota la vida li havia afeblit el miocardi. Llavors havia començat a dormir una hora més, havia deixat de cridar quan mirava la *Domenica Sportiva*,² d'amoïnar-se i de fer quatre xuclades al Marlboro de la seva dona. Havia deixat d'ocupar-se de les coses abans que fos necessari. L'Andrea se'n sortiria. La Maria se'n sortiria. Ell només tenia una obligació: escoltar-se a si mateix.

—Ves a la visita i oblida-te'n.

—Busca't un altre gos i no et preocupis per mi.

2. Programa emès per Rai 2 dedicat als esports, sobretot al futbol.

L'Andrea el seguia a mitja passa de distància, i el va seguir fins al banc que quedava vora els gronxadors. S'hi van asseure, el sol era tènue per la boira i el pare es va cordar tots els botons del polo, els texans li anaven enormes i balancejava les cames com si fossin pèndols.

—Busca't un pastor alemany i et quedaràs tranquil.

Al banc del davant hi seia una noia amb una motxilla de pell a la falda, de la bossa en treia alguna cosa que s'anava menjant. L'Andrea la mirava, li va semblar melangiosa.

—O bé un pastor de la Maremma. —El pare va redreçar l'esquena i es va agafar una espatlla.

—Busca-te'l tu.

—Així deixaràs de preocupar-te per mi. —Encara s'agafava l'espatlla.

—Què tens?

—El tamboret em deixa encarcerat.

L'Andrea es va mirar les mans. Eren grosses, i llises, amb l'anular més llarg que l'índex. Les va posar l'una dins l'altra i se les va fregar; se les fregava sempre que estava indecís, de cua d'ull es mirava el pare, que s'agafava l'espatlla. Va intentar fer veure que no el veia, es va quedar mirant la noia melangiosa i es va adonar que ella també el mirava, rere d'ella, algunes mainaderes sud-americanes parlaven en veu baixa als gronxadors. Es va acostar els palmells a la cara. Encara feien l'olor de la Margherita. Els va abaixar.

—On estàs encarcerat?

—La senyora Venturi ja no agafa el *Corriere della Sera* perquè el seu marit se'l llegeix a l'ordinador.

—A l'espatlla?

—Quan jo no hi sigui, ven-te el quiosc de seguida.

—A l'espatlla i prou?

—I una mica al coll.

—Reclina't bé i deixa els braços als costats.

—Ven-te el quiosc de seguida, m'has entès?

—Fes el que t'he dit.

El pare no es va moure i l'Andrea es va posar darrere el banc, el va ajudar a col·locar-se sobre el respatllet i tan bon punt va començar a fer-li el massatge va notar que estava molt prim i va tenir por de fer-li mal. Tenien el mateix nas, però el que delatava que eren pare i fill era l'expressió esquiva. La Sofia va deixar de mirar-los i va acabar de mastegar l'ametlla, va aixecar la motxilla i se la va posar. Havia sortit a mitja classe d'en Pentecoste, havia agafat el 91 i havia baixat així que havia albirat el parc Ravizza per la finestra del tràilei. Des que havia marxat de Rímini tenia ganes d'estar en espais oberts. Sis mesos enrere havia arribat a l'Estació Central atri-bolada pels desitjos i amb la sensació que la seva vida havia de canviar, però en realitat es trobava al punt de partida: era una noia de vint-i-dos anys lligada a una ciutat provinciana que feia coses de les quals es penedia.

Va avançar per l'herba i va arribar al carrer llambregant per última vegada cap al vell i el xicot que li feia un massatge, la boira els enterbolia. Va seguir a pas lent, Porta Romana era un barri que l'assossejava, les cases de teulada baixa i les botigues, quan va haver passat l'església es va aturar i va reconèixer que li hauria agradat disculpar-se amb en Pentecoste. El fet d'haver-se acostat a la seva taula davant els companys l'havia exposat a noves sospites. Hauria volgut confessar-li que la seva dona no l'havia seguida, que s'havia trobat per casualitat fent el mateix trajecte que ella. Però què hauria pogut respondre, si ell li hagués preguntat per què l'havia enganyat? No ho sabia ni ella mateixa, per què l'havia enga-

nyat. Quan havia vist la dona d'en Pentecoste al metro, s'havia amagat entre els passatgers i havia continuat observant-la, mantenint-se'n a distància fins a la universitat. Havia vist que s'asseia al pati, se n'havia anat a l'aula i s'havia acostat al professor per dir-li aquella petita mentida. I, mentre la hi deia, havia tingut una sensació de justícia: després del malentès del lavabo ell no se li havia volgut acostar, no li havia donat cap més possibilitat de tenir una conversa, ni tan sols en relació amb el segon relat, que li havia entregat feia gairebé dos mesos. L'havia deixada amb la crítica del primer, que havia considerat insubstancial.

—Insubstancial?

—Insubstancial.

Era per això que li havia donat el segon, de set pàgines escrites a mà, en el qual li explicava què havia passat al Fiat Punto amb la seva mare. Li havia posat per títol «Com estan les coses». Quan el professor l'havia rebut, un dimecres al matí, li havia dit que no acceptava treballs realitzats per iniciativa pròpia. Ella s'havia quedat amb els fulls entre els dits, els hi havia deixat sobre la taula i no els havia perdut de vista durant tota la classe, fins que ell els havia recollit juntament amb els llibres i l'ordinador i se'ls havia desat a la bossa, evitant mirar-la, com quan havien estat convocats pel rector i ell no s'havia dignat a fer-li cap gest de complicitat, malgrat saber que estava a la mercè del que ella digués. Ella havia seguit el guió: el malestar al lavabo, ell que l'auxiliava i l'ajudava a posar-se dreta. El rector havia tornat a dir que allò no tindria conseqüències, que ni tan sols hi hauria volgut aprofundir si no hi hagués insistit en Pentecoste mateix. Per concretar la versió comuna s'havia trobat amb el professor dos dies abans en un bar del barri xinès. Havien preparat una crònica minu-

ciosa amb seqüències i gestos i ritmes versemblants. L'havien dissenyada, l'havien repetida, havien passat l'estona que quedava parlant una mica de tot. Quan havien sortit —havia pagat ell el compte— i s'havien acomiadat, ella havia recorregut a peu el carrer que va fins al Cimitero Monumentale, havia tret el telèfon i havia parat l'enregistrament, s'havia posat els auriculars i l'havia escoltat una vegada, dues, tres. El fet que hagués decidit enregistrar-ho volia dir: els testos s'assemblen a les olles. Protegir-se, prendre precaucions, defensar-se de la realitat que amaga persecucions eternes. Era l'obsessió de la seva família. Són els números, el que et permetrà guanyar-te la vida, no pas els llibres: llicenciatura de tres anys en Economia del turisme. Continua amb la dansa, potser t'agafarà una companyia de renom. Deixa estar els nois més grans que tu. Milà et farà perdre temps. El fet de conservar els cinquanta-un minuts i trenta-set segons de l'enregistrament era la prova que ella també era *això*. Tanmateix, hi havia un detall que la reconduïa a si mateixa: el timbre de la veu d'en Pentecoste. La cadència suau, les os amb prou feines obertes, el riure tímid i després divertit, l'excitaven. Potser en realitat ella era *això*, el fet d'obtenir plaer recreant-se en el monòleg al minut vint-i-u:

«Ens portarà també una ampolla petita d'aigua, sisplau? Tu vols alguna altra cosa, Sofia? D'acord, doncs només una ampolla petita d'aigua, gràcies. Et deia que els meus pares m'havien portat un pollet com a premi després de l'operació de carnots, jo devia tenir quatre anys, al pollet li dèiem Alfredo i el teníem a casa dels meus avis, al pis de baix, dins d'una capsa. Era educat i piulava poc, i quan em quedava sol el deixava anar per la cuina i veia com intentava fer un salt o un gir, i la cosa que més em fascinava era tornar-lo a posar a la

capsa i deixar-lo altra vegada en llibertat de seguida. Després de més de trenta anys he entès que m'interessava això, el traspass de la capsa a la cuina, el moment just en què començava a moure les potetes amb una propulsió tímida i a la vegada irrefrenable, però això no vol dir que no suportés veure'l tancat a la capsa. M'atreia la transformació que feia. M'interessa el canvi que fa algú quan té la possibilitat de fer-lo, entens el que vull dir?»

Escoltava el monòleg i premia l'estop quan en Pentecoste deia «propulsió», tornava enrere i se'l posava de nou. La pe forta i la essa tímida. Propulsió, el pollet, Milà, el màster que cursava, la feina a la cafeteria a la qual es dirigia ara mateix, pujant pel carreró entre la basílica de San Nazaro i els jardins Cederna. A la cafeteria ella amalgamava les classes de tècnica narrativa amb el seu caràcter pràctic, de vegades anotava idees al bloc de les comandes. Era un lloc acollidor, amb el parquet decapat i algunes opcions veganes al menú —el cuscús era el plat estrella—, li pagaven nou euros nets per hora. Havia trobat l'anunci al taulell de la universitat, li havien donat la feina després de dos dies de prova, dient-li que practiqués fent cors o petits dibuixets sobre l'escuma dels caputxinis. Treballant sis dies a la setmana, amb poques hores extres, menys el que pagava de lloguer, podria tornar al seu pare una part dels set mil euros que li havia deixat per al màster. També aquell dia s'embutxacaria quaranta-cinc euros, endreçaria les barretes de sèsam al costat de la caixa mentre parlava amb en Khalil de la seva Jordània, decoraria amb un marc de colors la pissarra en la qual escrivien els plats especials, intentaria ser amable amb els clients: així aconseguiria evitar imaginar-se el futur en un lloc com aquell.

Quan hi va arribar, va veure cinc persones assegudes a les

taules, es va menjar de pressa una torrada amb salmó i alvocat i tot seguit es va canviar de roba al petit magatzem, es va lligar el davantal de tal manera que no li estrenyés els malucs, es va treure el rellotge i es va posar una mica de sal gruixuda a la butxaca (la seva tia deia que n'hi havia prou amb uns quants grans per contrarestar les influències negatives). Va anar fins on era en Khalil i li va cargolar millor la màniga de la camisa.

—Encara trobo a faltar Rímini —va dir, acariciant-li l'espatlla.

—Fa molt poc que ets aquí.

—Sis mesos no són molt poc.

—Per Milà?

—Avui m'ocupo jo de la caixa, si m'ho permets.

Es van quedar l'un al costat de l'altre, ella amb els comptes i ell a la màquina del cafè. Quan no hi havia ningú s'estaven callats, o en Khalil li demanava que fessin una llista de deures plegats, li ho va demanar també aquell dia, ella va agafar un post-it i va començar escrivint «Netejar la finestra», ell va respondre «Treure les escombraries», ella, «Preparar els ingredients per a l'esmorzar», ell, «Repasar el full dels torns», ella, «Tallar la fruita», ell, «Pregar cinc vegades».

—Però no eres un jordà cristià?

—Si haguessis crescut amb un noranta-quatre per cent de musulmans al voltant també t'hauries tornat competitiva.

Ella va somriure.

—Ara, noia de Rímini, escriu una cosa teva i acaba la llista.

—Ja he escrit una cosa meva.

—Tallar la fruita? Quina ànima més profunda, felicitats!

Van sentir que s'obria la porta, ella va aixecar el cap i va veure que era la dona d'en Pentecoste. Havia entrat i acom-

panyava el mànec rere seu. La Sofia va anar cap a la màquina del cafè i va demanar a en Khalil si la podia substituir a la caixa, va donar l'esquena a la sala, va mullar l'esponja i va començar a netejar el marbre. La dona del professor es va acostar a la barra, va donar un cop d'ull al menú de la paret i va demanar un suc verd.

En Khalil li va demanar si el volia petit, mitjà o gros.

—Petit ja està bé, gràcies.

—Ja l'hi portarem nosaltres a taula.

La Sofia va deixar l'esponja a un costat i va posar la fusta de tallar al centre. Dels calaixos de la nevera en va treure la poma, el fonoll, l'alfàbrega, la llima, el gingebre, els va començar a tallar a làmines i, mentre els tallava, es va quedar quieta i es va girar, la dona s'estava instal·lant en un dels tamborets vora la finestra. Va posar els ingredients a la batidora i en va prémer el botó set vegades. Va omplir el got, hi va posar la tapa i la palla, el va acostar a en Khalil i se'n va anar cap al magatzem. Es va recolzar contra la paret, es va agafar les mans, se les va posar sobre els ulls. Es va quedar immòbil fins que va veure que havia de tornar a fora. Quan va sortir, en Khalil canviava l'emissora de ràdio.

—Estàs bé, Sofi?

Però ella mirava de fit a fit la dona d'en Pentecoste, que anava fent xuclades de suc i fullejava una de les revistes, s'havia tret l'abric de color grana. Tenia una expressió absorta, i la palla a frec de llavis.

En Khalil li va fer un gest.

—Va tot bé?

Ella li va dir que sí i va llençar els residus de la fruita. Era la segona vegada en un sol dia que veia la dona del professor, la tercera vegada en total, si comptava la inauguració del

màster. Havia pensat que era una dona atractiva, encara la recordava bé, la camisa de tallat masculí i les sabates formals de taló que s'adeien amb l'aire alerta en caminar. Li va produir la mateixa fascinació, el serrell castany li tapava un ull i les cames enroscades semblaven reposar l'una al voltant de l'altra, li va recordar la Virna Lisi. Les pel·lícules velles amb la Virna Lisi li encantaven, les havia vistes amb la seva mare. Va deixar d'observar-la, va agafar el registre de comandes i el va ajuntar als comptes que havia fet en Khalil després dels esmorzars. Es va concentrar en l'encàrrec de llet semidescremada —n'havia de demanar una caixa menys a la setmana—, i tot seguit va sentir que el tamboret lliscava pel parquet. Va aixecar el cap i va veure que la dona del professor se li acostava. Va arribar fins a ella.

—Puc parlar amb tu?

La Sofia va deixar el boli.

—Amb mi?

La dona va assentir.

En Khalil se les mirava.

—Ves, ves.

La Sofia es va agafar al davantal, va passar pel costat de la caixa i se'n va anar cap a la porta. La dona va donar les gràcies a en Khalil i la va seguir, es van trobar a la placeta de grava, cent metres més enllà començava la façana de la universitat.

—Ets la Sofia i fas l'assignatura del professor Pentecoste.

Ella va assentir.

—Et volia conèixer. —La dona va deixar la bossa i la motxilla a terra i es va apartar els cabells dels ulls. La Sofia es va adonar que s'assemblava a la Lisi per la mirada, que reia fins i tot quan era seriosa.— Volia demanar-te la teva versió.

Dos joves els van passar a frec en entrar a la cafeteria.

—La meva versió de què?

—Sisplau.

—Oh —va murmurar ella, i es va passar una mà per una punta del davantal—, el professor ja va dir que...

—Tu —la va interrompre la dona del professor—. Diguem-ho tu.

—Em vaig trobar malament i ell em va ajudar.

—De debò?

—De debò.

—I abans, abans què havia passat?

La boira s'havia dispersat, però feia l'efecte que podia tornar a aparèixer.

—Quan, abans?

—Abans del dia del lavabo.

—Normal.

—«Normal» què vol dir?

—Les classes, algun cop ens va portar a fora, amb motiu dels relats per corregir. —Un border collie i el seu amo els van passar pel costat.— És el seu mètode.

—El mètode Pentecoste.

La Sofia va mirar el border collie, que ensumava un parell de gossos vora el parterre.

—El professor ens porta a un lloc d'interès i...

—...dona una petita lliçó en aquell lloc.

—Sí.

—On et va portar?

—A un bar d'entrepanes.

—El de Bianciardi, a Brera?

La Sofia va assentir.

—I què més?

—Una vegada, al barri xinès. —Va apartar les mans del